

บทสรุปผู้บริหาร

ปัญหาสุขภาพและสาธารณสุข มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย การเปลี่ยนแปลงฐานเศรษฐกิจไปสู่ยุคดิจิทัล การระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 และโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำ การเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อที่สามารถป้องกันได้ ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติธรรมชาติและภัยก่อการร้าย จากการวิจัยคาดการณ์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนไทยในระบบสุขภาพในอนาคต 20 ปีข้างหน้า กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานด้านสาธารณสุข ในการพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริษัท ทางสิ่งแวดล้อม แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมไปถึงนโยบายการปฏิรูปประเทศมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

ปัจจัยส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) โดยมีประมาณสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 13.67 และ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 11.38 จากการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดการณ์ว่า จำนวนประชากรจังหวัดขอนแก่นจะค่อยๆ ลดลงจาก 1.74 ล้านคน ในปี พ.ศ.2553 เป็น 1.63 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2573 เมื่อเปรียบเทียบกับ 3 กลุ่ม วัยเด็ก วัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากอัตราการเจริญพันธุ์ลดลง ในขณะที่ประชากรผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พบมีภาวะการณึ่งพียงเพิ่มขึ้น จาก 21.6 ใน ปี 2553 เป็น 51.5 ในปี 2573 และอัตราส่วนการเกื้อหนุนลดลง คือประชากรวัยแรงงาน 5 คน ต้องช่วยเหลือผู้สูงอายุหนึ่งคน ในปี 2553 เป็นประชากรวัยแรงงาน 2 คน ต้องช่วยเหลือผู้สูงอายุหนึ่งคน จากปัญหาวัยแรงงานลดลง จะส่งผลถึงความสามารถในการผลิต ต้องอาศัยแรงงานต่างชาติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเศรษฐกิจทุนนิยม ทำให้พฤติกรรมสุขภาพเปลี่ยนแปลงไประบบเศรษฐกิจ AEC ส่งผลให้สินค้าบริการผิดกฎหมาย การสื่อสารที่ไร้พรมแดน และมีการอพยพแรงงานต่างชาติ ทำให้โรคติดต่อสามารถแพร่เชื้อได้ง่ายขึ้นระบบการส่งเสริมสุขภาพและควบคุมโรคมีความซับซ้อน ยุ่งยากและเกี่ยวข้องกันทุกภาคส่วนทำให้การบูรณาการขาดประสิทธิภาพ

สถานะสุขภาพประชาชนจังหวัดขอนแก่น

สถานะสุขภาพของประชาชนจังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มดีขึ้นจากอดีต โดยพบว่า อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด และอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีเพิ่มขึ้นทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยในปี 2562 ประชาชนมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy : LE at Birth)เท่ากับ 76.1ปี เพศชาย 72.4 ปี เพศหญิง 80.1 ซึ่งสูงกว่าอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประเทศไทย และอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Health Adjusted Life Expectancy : HALE) เท่ากับ 69.5 ปี เพศชาย 66.5 ปี เพศหญิง 72.7สาเหตุการเสียชีวิตของประชาชนจังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2560– 2562 พบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากโรคมะเร็ง ปอดบวม โรคไต/ไตวาย และภาวะเสื่อมทางระบบประสาท ตามลำดับสาเหตุการเจ็บป่วยของผู้ป่วยในของประชาชนจังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2560– 2562 พบว่า สาเหตุการเจ็บป่วยของผู้ป่วยใน ส่วนใหญ่เจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาด้วยโรคปอดบวม ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ของการตั้งครรภ์ อากาโรสโลหิตจาง และการบาดเจ็บภายในกระโหลกศีรษะ ตามลำดับ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาสุขภาพจังหวัดขอนแก่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ได้มีการพัฒนางานเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง โดยมีกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายและแผนความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายเร่งรัดของผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขภายใต้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาสุขภาพจังหวัดขอนแก่น 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) กระบวนการดำเนินการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ทั้งบุคลากรภายในหน่วยงานสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นทุกระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ

สรุปประเด็นที่สำคัญจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีดังนี้

วิสัยทัศน์ “เมืองแห่งสุขภาวะเข้มแข็ง ศูนย์กลางความเป็นเลิศทางการแพทย์ระดับประเทศประชาชนสุขภาพดีด้วยตนเอง”

จุดยืนการพัฒนายุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่นประกอบด้วย 8 จุดยืน คือ 1) มุ่งเน้นการสร้างพัฒนา ขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาสุขภาพของจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ให้มีความเข้มแข็ง และความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการทางสุขภาพของประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยให้ภาคีทุกภาคส่วน และเครือข่ายสุขภาพภาคประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพสู่การปฏิบัติในทุกระดับให้เติบโตอย่างต่อเนื่องโดยเน้นการเชื่อมโยงในทิศทางเดียวกับการพัฒนาประเทศ (Health in All Policy and Area) 2) มุ่งเน้นการสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นรู้ ตระหนักรู้ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี มีทักษะในการจัดการสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนของตนเองได้ มีจิตอาสาทางสุขภาพ ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง และมีพันธสัญญาในการสร้างชุมชนสุขภาพดี (Total Health literacy for all) 3) มุ่งเน้นการระดมพลังภาคีทุกภาคส่วนร่วมปฏิบัติการอย่างจริงจังเพื่อการลด และหยุดยั้งปัญหาสุขภาพของประชาชนในโรคที่ป้องกันได้ด้วยตนเองให้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ภัยคุกคามทางสุขภาพได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานที่ดี เกิดชุมชนต้นแบบในทุกตำบล และขยายการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Community Health Model) 4) มุ่งเน้นการสร้างค่านิยมทางสุขภาพของประชาชนและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดมุมมองชีวิตทางสุขภาพ การมีสุขภาพดีเป็นวิถีชีวิตของประชาชน ชุมชน ให้ประสบความสำเร็จสู่ชุมชนที่เข้มแข็งทางวัฒนธรรมสุขภาพในระดับประเทศ (Healthy Value and Culture) 5) มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริการสุขภาพในทุกระดับของจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการแพทย์ที่ทันสมัย เป็นระบบการแพทย์ 4.0 และมีความพร้อมในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ในระดับภูมิภาคที่มีความเป็นเลิศ เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาจังหวัดทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และการเติบโตของเมืองสู่เมืองนานาชาติในอนาคต (Medical Hub) 6) มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริการทางการแพทย์ในหน่วยบริการสุขภาพทุกระดับเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่น และวางใจในศักยภาพทางการแพทย์ เข้าถึงบริการด้วยความสะดวก รวดเร็วปลอดภัย ไร้รอยต่อ สถานบริการสุขภาพทุกระดับผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เป็นระบบบริการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางหน่วยบริการมีความเข้าใจ เข้าถึงความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนพึงพอใจในบริการและเข้าใจผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการมีความสุข และความภาคภูมิใจในภารกิจสุขภาพเพื่อประชาชน (Medical Service Excellent) 7) มุ่งเน้นการใช้กลไกทางกฎหมาย มาตรการทางสังคม และการทำงานแบบบูรณาการ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีทุกภาคส่วนในการร่วมพัฒนา สังคมเมือง สังคมเมืองในชนบท และสังคมชนบท ทัวทั้งจังหวัดมีสภาพแวดล้อมทางสุขภาพที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของทุกกลุ่มวัย (แม่และเด็ก วัยเรียนวัยรุ่น วัยทำงาน และวัย

สูงอายุ) และจังหวัดขอนแก่นเป็นต้นแบบของการสร้างนิเวศน์สุขภาพของประเทศ (Smart Health City and Community: SHCC) และ 8) มุ่งเน้นการส่งเสริม การสนับสนุน และการพัฒนาองค์กรด้านสาธารณสุขให้มีสมรรถนะสูง มีธรรมาภิบาล บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในภารกิจ ทำงานอย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามทิศทางการพัฒนาประเทศด้านการสาธารณสุข และการสร้างสมดุลแห่งรัฐตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นระบบการบริหารจัดการที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อดิจิทัล และมีมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีผลงานประสบความสำเร็จในการสร้างสรรคนวัตกรรมทางการบริหารและการบริการสุขภาพประชาชน ในระดับเขต ประเทศ และนานาชาติ(High Performance and Modernize)

พันธกิจ (Mission) 5 พันธกิจ ประกอบด้วย 1) ระดมพลังภาคีทุกภาคส่วนร่วมสร้างระบบสุขภาพของจังหวัดให้มีความเข้มแข็ง กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาสุขภาพของจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ที่เชื่อมโยงในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการทางสุขภาพของประชาชน และส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีทุกภาคส่วน และเครือข่ายสุขภาพภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 2) พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ไร้รอยต่อ ไม่เหลื่อมล้ำ และเป็นระบบบริการที่ยอดเยี่ยมเพื่อประชาชนพึงพอใจ เชื่อมั่น และวางใจ พร้อมทั้งส่งเสริม สื่อสาร ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในภารกิจบริการสุขภาพ และเข้าใจในผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการมีความสุขในการปฏิบัติงาน และการบริการสุขภาพแก่ประชาชน 3) สร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการเห็นคุณค่าของการมีสุขภาพดีแก่ประชาชนในทุกกลุ่มวัย ให้ประชาชนมีทักษะในการจัดการสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน จนเกิดวัฒนธรรมสุขภาพที่เข้มแข็ง และสามารถลดปัญหาสุขภาพได้ด้วยตนเอง 4) พัฒนาขีดความสามารถทางการแพทย์ของจังหวัดให้มีมาตรฐานความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ และความสมบูรณ์ในวิทยาการทางการแพทย์ที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ที่เป็นเลิศในระดับภูมิภาค ประเทศ และนานาชาติ รองรับการพัฒนาจังหวัด และหนุนเสริมการพัฒนาประเทศและ 5) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหน่วยงานด้านสาธารณสุขทุกระดับให้มีสมรรถนะสูง บุคลากรมีขีดความสามารถตามภารกิจ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีธรรมาภิบาล และมีความทันสมัยในเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับชั้นนำของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การระดมพลังภาคีทุกภาคส่วน ทุกระดับร่วมสร้างเมืองแห่งสุขภาพ และนิเวศน์สุขภาพชุมชนที่เข้มแข็ง 2) การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการสุขภาพตนเองแก่ประชาชน ชุมชน อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน 3) การเสริมสร้างความเป็นเลิศทางการแพทย์ และการพัฒนาคุณภาพการบริการสุขภาพแก่ประชาชนที่ได้มาตรฐานสากล 4) การพัฒนาองค์กรสาธารณสุขให้มีสมรรถนะสูง บุคลากรเป็นมืออาชีพ บริหารด้วยความทันสมัย และธรรมาภิบาล และ 5) การพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อหนุนเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของจังหวัด และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่น เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีคุณภาพ คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพจังหวัดขอนแก่นได้กำหนดจุดยืนการพัฒนายุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่น 8 จุดยืน 5 พันธกิจ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ 20 แผนงาน/โครงการ เพื่อใช้ในการกำกับติดตามผลการดำเนินงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่องานที่มีคุณภาพ ประชาชนเกิดความพึงพอใจ คนทำงานมีความสุข และส่งผลต่อการมีสุขภาวะที่ดีของประชาชนต่อไป